

શ્રી સ્વામિનારાયણ

બધું લાલી લેખે

- શાસ્ત્રી હરિપ્રિયદાસ (ગાંધીનગર)

સ્વામિનારાયણ ભગવાન પાસે પ્રસંગોપાત સુરાબાપુ બ્રહ્માનંદ સ્વામી વગેરે ભક્તો-સંતો વાર્તા સંભળાવતા. એમાં કોઈ વાર્તા ભગવાનને પ્રસન્ન કરવા માટે કહેવાણી હોય, કોઈ વાર્તા કાંઈક તથ્ય રજૂ કરવા માટે કહેવાતી હોય. એમાં જ્યારે બ્રહ્માનંદ સ્વામી કોઈ વાર્તા કહે ત્યારે તેમાં ઘણાં સત્ય, તથ્યની સાથે થોડી ઘણી હાસ્યની છાંટ પણ હોય. એકવાર બ્રહ્માનંદ સ્વામી કહે છે - મહારાજ ! સંસારમાં એક કહેવત છે કે “જગતના જીવને બધું લાલીના લેખે જાય.” એટલે મહારાજ કહે છે, સ્વામી ! એવું ન ચાલે. અમે એવું કોઈ દિવસે સાંભળ્યું નથી. તમે સંભળાવો તો ખબર પડે. બ્રહ્માનંદ સ્વામી કહે છે, મહારાજ તમે ન સાંભળ્યું હોય ને મારે સંભળાવવાનું હોય તો એથી વિશેષ બીજો કયો આનંદ ! એમ કહીને સ્વામીએ વાત શરૂ કરી.

કોઈ ગામમાં એક સદ્ગૃહસ્થ પતિ-પત્ની રહેતાં હતાં. એમને સંતાનમાં એક માત્ર દીકરી. દીકરીનું નામ રાખ્યું લાલી. શું લાલીને લાડ લડાવે, એને રમાડે, જમાડે, પહેરાવે મોંઘવારી હોય ને તોય કહેશે લાલી લેખે ખર્ચો કરવામાં વાંધો નહી. ભાઈ! આજ તો પચાસ રૂપિયા વધુ થઈ ગયા. કાંઈ નહીં લાલી લેખે એમાં શું ! કોઈક દિવસે લાલી માટે કપડાં લેવા ગયાં. ત્યાં કોઈક ખીસ્સું કાપી ગયું. બસ્સો રૂપિયા ગયા. કાંઈ વાંધો નહી, લાલી લેખે. એ દુઃખ જ ન થાય, એ લાલી લેખે. આપણી એક જ લાલી છે ને. લાલી મોટી થઈ એટલે લાલીની માતાને એમ થયું મારી લાલીને ધામધૂમથી પરણાવવી છે એટલે લાલીના દાગીના કરાવ્યા. એક સરસ પેટીમાં ગોઠવાઈ ગયા. કપડાં સારાં સારાં લાલીને શું ગમતાં હતા એ બધાં ભેગાં ગોઠવ્યા. પેટીમાં ભેગું કર્યું. લાલીને પરણાવીશું ત્યારે આ બધું એને ભેટમાં આપશું.

માણસ વિચારે કાંઈક છે અને બને છે કાંઈક જુદું. કોઈ અકસ્માતમાં લાલીનું મૃત્યુ થઈ ગયું. માતા-પિતા બંને રડ્યાં જ કરે છે. આવી વ્હાલસોયી, લાડકોડ ઉછરેલી દીકરી જુવાનીના ઉંબરે આવતાં જ અણધારી ચાલી ગઈ એટલે રડ્યા જ કરે. બધા એમને આશ્વાસન આપે. તમે શા માટે રડો છો ? લાલી તો સ્વર્ગે ગઈ. બહુ પવિત્ર હતી, સારી હતી એટલે સ્વર્ગમાં જ જાય. માટે તમે ચિંતા ન કરો. એ ત્યાં સુખી છે. લાલીની મા પૂછે, મારી લાલી સુખી હશે ? અરે આનંદ કરતી હશે. સ્વર્ગમાં કોઈ વાતનું દુઃખ ન હોય. બધું ત્યાં મફતમાં મળે છે. એમને કાંઈ દુઃખ નહીં.

એક દિવસે આ બધી પરિસ્થિતિનો જાણકાર કોઈ ઠગ માણસ આવ્યો. કોણ છો તમે ભાઈ ? હું તો ચારે બાજુ ફરું છું. ધરતી ઉપર ફરું છું. ને સ્વર્ગમાં પણ જાઉં. સ્વર્ગમાંય જાઓ છો ? હા તો અમારી લાલી સ્વર્ગમાં આવી છે ? હા જ તો એણે જ મને મોકલ્યો છે. ઓ હો ! અમારી લાલીએ તમને મોકલ્યા છે ? હા જ તો તમારા ઘરનું સરનામું એણે જ આપ્યું નહીં તો મને ક્યાંથી

સ્વર્ગ બાલ્યાટિકા

સંપાદક : શાસ્ત્રી હરિકેશવદાસજી (ગાંધીનગર)

ખબર ! તો અમારી લાલી એ કાંઈ કહ્યું છે ? હા પણ લાલીએ એમ કહ્યું છે કે, સ્વર્ગમાં ખાવા પીવાની કોઈ તકલીફ નથી પણ અહીં સ્વર્ગમાં આપણે ત્યાંના જેવા દાગીના બનતા નથી. જાડાં સોનાના ઘચીયાં બધા પહેરે છે. એટલે સરસ દાગીના મારી મા એ મારા માટે કરી આપ્યા છે એ લેતા આવજો. તે માટે મને મોકલ્યો છે. આ બાઈ તો ખુશ થઈ ગઈ. ઘરમાંથી લાલી માટે બનાવેલા દાગીના, કપડાં ભરેલી પેટી મુકી રાખી હતી તે લઈ આવીને આપી દીધી. સોનાનાં દાગીના અને સારાં સારાં મૂલ્યવાન વસ્ત્રો લઈ જાઓ. મારી લાલીને આપજો. આ માણસ ઠગ હતો. પેટી લઈને ભાગી ગયો. થોડી વારમાં એમનો પતિ બહારથી આવ્યો. કેમ આજે ખુશ દેખાય છે ? અરે વાત એવી છે કે તમે પણ જાણીને ખુશ થઈ જશો. લાલીનો સંદેશો સ્વર્ગમાંથી આવ્યો હતો. આપણી લાલીએ એક માણસને મોકલેલો. એણે દાગીના મંગાવ્યા. પછી તે શું કર્યું ? એમાં પૂછવાનું હોય ! દાગીનાની પેટી આખી આપી દીધી ? અરેરે.... તે ગજબ કર્યો. કોઈ સ્વર્ગમાંથી આવે નહીં. અને આવી વસ્તુ લઈને કોઈ અહીંથી જાય નહીં. તું સાવ ગાંડી થઈ ગઈ છે ? એ તો કોઈ ઠગ છેતરી ગયો. કાંઈ નહીં ત્યારે, દાગીનાની આખી પેટી લાલી લેખે ગઈ.

પણ આ ભાઈને થયું કે હું એ ઠગને પકડી પાડું. આટલામાં જ ક્યાંક હશે. કારણ કે એ જમાનામાં સ્કૂટર ન હોતા, ગાડીઓ ન હતી. આજુબાજુથી ઝડપાઈ જાય એટલે તે એક ઘોડો લઈને ઠગને ગોતવા ઉપડ્યો. ગામની બહાર નીકળ્યો. હમણાં જ ઠગને ઝડપી પાડું. ઠગ આટલામાં જ હશે. આ ઠગ હજુ પેટી લઈને જતો જ હતો. એને એમ થયું, આ ઘોડો લઈને આવે છે એ મને જ પકડવા આવે છે. એટલે પેટી લઈને ઝાડ ઉપર ચડી ગયો. આ ભાઈ કહે છે, હવે તું ક્યાં બચવાનો ? મારા હાથમાંથી ક્યાં છટકીશ ? આવી રીતે ઘરના માણસોને છેતરીને ભાગ્યો છે ! આજ તો તેને શિક્ષા કરીશ. હેઠો ઉત્તર. ઠગ કહે છે ના, અરે, ન ઉતરે તો તું ક્યાં જઈશ. ઘોડો ઉભો રાખી ઠગને પકડવા ઝાડ પર ચઢ્યો. તરત જ ઠગ કુદકો મારીને સીધો ઘોડા ઉપર ઉતર્યો અને ઘોડો દોડાવીને ભાગી ગયો. આ ભાઈ નિરાશ થઈને

શ્રી સ્વામિનારાયણ

ખાલી હાથે ઘેર આવ્યો. એમના પત્ની કહે છે - શું થયું ? ઠગ હાથમાં આવ્યો ? ના, એ તો હાથમાં ન આવ્યો. કાંઈ વાંધો નહીં પણ તમે ચાલતા કેમ આવ્યા ? આપણો ઘોડો ક્યાં ગયો ? આપણો ઘોડો પણ લાલી લેખે ગયો.

આ દ્રષ્ટાંતની પાછળ જે સિધ્ધાંત છે એ સમજવા જેવો છે. બ્રહ્માનંદ સ્વામી કહે છે, આ સંસારના જીવને આખી જીંદગી લાલી લેખે જ જાય છે. તમે વિચાર કરો. દર મહિનાની આવક ભેગી કરીને લીસ્ટ રાખતા હો તો આખા વર્ષમાં કેટલું કમાયા ? પણ બધું ક્યાં જાય છે ? કાંઈ ખબર પડતી નથી. એ તો કોઈ હિસાબ જ નથી. માણસ કેટલું બધું ધન વેડફે છે ? ધ્યાન રાખજો. સંપત્તિ વાપરવી અને સંપત્તિ વેડફવી એ બે અલગ વસ્તુ છે. તમારા પ્રયત્નથી કે ઈશ્વરની કૃપાથી તમને જે કાંઈ મળતું હોય તો એનો સદુપયોગ કુટુંબ નિર્વાહ અને સત્કર્મમાં થાય તો સદુપયોગ. એ સંપત્તિ વાપરી છે. પણ સંપત્તિ જો પોતાના મોજશોખ માટે, વિલાસ માટે, વ્યસન માટે વેડફાય તો આ બધું લાલી લેખે ગયું સમજજો. એનો સદુપયોગ થતો નથી. પેટી જાય ને ઘોડો ય જાય. બધું જાય. શ્રીજી મહારાજ બ્રહ્માનંદ સ્વામીને કહે છે, સ્વામી ! તમે બહુ સારી વાત કરી.

મિત્રો ! તમને પણ આ વાત ગમી હશે. તો યાદ રાખજો કે ભગવાનની કૃપાથી આવી અમૂલ્ય માનવ જીંદગી મળી છે એ લાલી લેખે વેડફાઈ ન જાય એની સાવધાની રાખવી. સત્કર્મ પરોપકાર અને ઈષ્ટદેવનું ભજન કરીને આ જીંદગી સફળ બનાવી લેવી.

કૃપાપાત્ર બનવા માટે

- નારાયણ વી. જાની (ગાંધીનગર)

છેવાડાનું ગામ હોય, પીવાના પાણી માટે દૂરસુદૂર સુધી જવું પડતું હોય એ તકલીફ તો જેણે અનુભવી હોય તે જ જાણી શકે. આવા જ એક છેવાડાના ગામમાં પીવાના પાણીની બહુ મુશ્કેલી હતી તેથી ગામના આગેવાનોને ગામમાં સારો કૂવા બનાવવાનો વિચાર આવ્યો. સુખી સંપત્ર લોકોનો આર્થિક સહકાર અને ગામના યુવાનોનો શારીરિક સહકાર ભેગો ભળ્યો. અને કૂવો ખોદવાનું કાર્ય ધમધોકાર ચાલુ થઈ ગયું.

મહિનાઓની અવિરત મહેનતના પરિણામે કૂવામાં પાણી દેખાયું. ગામમાં તો આજે આનંદનો દિવસ આવ્યો છે. ગામમાં ઉત્સવ જેવો માહોલ સર્જાયો છે. નાના બાળકથી લઈને મોટી ઉંમરના બધા જ કૂવા ભણી ચાલી રહ્યાં છે. ગામના મુખી ગોરમહારાજની સાથે સહુથી આગળ ચાલ્યા જાય છે. પાંચ કુમારિકા દીકરીઓ પૂજાના થાળ હાથમાં લઈને તેમની પાછળ પાછળ ચાલી રહી છે. પાછળ ગામના બહેનો, વડીલો... આ રીતે ચાલતા ચાલતા સહુ કૂવાના થાળા પાસે પહોંચ્યા છે. બહેનો મંગળગીતો ગાઈ રહી છે.

ગોરભા એ મુખી પાસે કુમકુમ, અક્ષત, પુષ્પ દ્વારા શ્લોકોના મંગળ ધ્વનિ સાથે વરૂણદેવતાનું પૂજન કરાવ્યું. કૂવાના થાળા પર શ્રીફળ વધેરાયું. ઢોલ ઢબુક્યા ને યુવાનોએ

રાસડો જમાવ્યો. કુમારિકાઓ અને ગામની બહેનો તામ્રપાત્રો લઈને જળ વધાવવા આવી છે. મુખીની કુમારિકા દીકરીએ ઘડાને વરેડી બાંધી અને ગરગડી પર ગોઠવી ઘડાને કૂવામાં ઉતાર્યો. પણ ઘડો થોડોક જ ઉતર્યો ને અધવચ્ચે અટકી ગયો.

સહુ કુતુહલવશ જોઈ રહ્યાં ! બે-ચાર વડીલોએ કૂવા પાસે જઈ નજર કરી તો કાંઈ ગણગણાટ સાંભળ્યો. બધાએ કાન સરવા કરી એ વાત સાંભળવા પ્રયત્ન કર્યો તો વાત એમ હતી કે - કૂવો ઘડાને કહેતો હતો કે ખબડદાર ! તું મારા પાણીને અડતો નહીં. મારા નિર્મળ જળ તો મારા માટે જ છે. તું તો તારામાં ભરીને મને બહાર ઠાલવી દે છે. તો પછી હું તો ખાલી થઈ જાઉં. માટે મને અડીશ નહીં. કૂવો કહે આટલા બધા મહિનાઓની મહેનત બાદ હું જળ પામ્યો છું. તે તારા માટે નથી, આ જળ મારી સંપત્તિ છે. પાણી એ જ મારી શોભા છે. મારામાંથી એક ટીપું પણ જો તે ઉપાડ્યું તો તારી વાત છે.

ઘડાએ આ વાત શાંતિથી સાંભળી લીધી પણ પછી ઠાવકાર્થી કહ્યું - કૂવાભાઈ ! તમારી વાત સાચી છે. કે આ જળ છે એ જ તમારી શોભા છે. તમારી સંપત્તિ છે. અમારી આ બાબતે કોઈ ના નથી પણ સાથોસાથ એટલું યાદ રાખજો કે જો તમારું જળ તમે કોઈને આપશો નહીં તો તે પડ્યું પડ્યું ગંધાઈ જશે. અને જ્યાં સુધી એ પાણી બહાર નહીં આવે ત્યાં સુધી પૃથ્વીનું પેટાળ તમને બીજું સાડું નિર્મળ પાણી નહીં આપે. પણ જો તું પૃથ્વીએ આપેલું આ પાણી બધાને આપીશ તો ભીતરથી નિત નવા આવરા ફૂટતા રહેશે ને તમે તાજા ને તાજા રહેશો. જેટલું તમે બીજાને આપશો તેનાથી બમણું ભીતરથી ઉમેરાતું જશે.

તમે ના પાડો છો તેથી અમે આગ્રહ તો ન કરી શકીએ પણ અમને દુઃખ થાય છે કે જો તમારા પાણીનો ઉપયોગ નહીં થવા દો તો તમે ગંધાઈ જશો, અવાવરૂ બની જશો. અમારા મનમાં આ બાબતનું ઘણું દુઃખ છે.

ઘડાની આ વાત કૂવાના મનમાં બેઠી અને તેણે ઘડાને પાણી ભરવાની અનુમતિ આપી. ઘડો કૂવામાં ગયો અને પાણી ભરાઈન ઘડો બહાર આવ્યો. સમગ્ર ગામને પાણીની પ્રાપ્તિ થઈ અને સમગ્ર ગ્રામવાસીઓમાં આનંદ આનંદ છવાઈ ગયો.

ઘડાલા મિત્રો ! આ વાત ઉપરથી એ બોધ પ્રાપ્ત થાય છે કે આપણી પાસે જે કાંઈ પણ જ્ઞાન હોય કે જેના દ્વારા સમાજનો ઉત્કર્ષ થઈ શકે એમ હોય તો તેને સમાજમાં વહેંચવું. આપણા ઈષ્ટદેવ સ્વામિનારાયણ ભગવાને શિક્ષાપત્રીમાં આજ્ઞા કરી છે કે - “પોતે જે વિદ્યા ભણ્યા હોઈએ તે બીજાને ભણાવવી.” જ્ઞાન જો સુપાત્રને આપવામાં ન આવે તો તે વણવપરાયેલા પાણીની જેમ ગંધાઈ ઉઠે છે. આવો આપણે જ્ઞાનનો ઉપયોગ સમાજના ઉત્થાન માટે કરીએ.

સમાજના સુખ માટે કલ્યાણ માટે સત્સંગ અને ભક્તિનો પ્રચાર કરીએ. જે વ્યક્તિ કે સમાજમાં ઈષ્ટદેવની ભક્તિ-ઉપાસના હશે તે આ લોક અને પરલોકમાં સદા સુખી રહેશે. અને ભગવાનના કૃપાપાત્ર બની રહેશે.